

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

BUDDHIST INTEGRATION TO PROMOTE CIVIC DUTIES OF BANG YAI MUNICIPALITY NONTHABURI PROVINCE

กิตติพร วงษ์แก้ว และ พิชิต ปุริมาตร

Kittiporn Wongkaew and Pichit Purimart,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหัตถ์ 4 กับหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 371 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเคารพความแตกต่าง รองลงมา คือ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านเคารพกติกาประชาธิปไตย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหัตถ์ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า หลักสัจคหัตถ์ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อย ($R=.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบล

บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน 2) ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ 3) ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว 4) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ส่งเสริม; หน้าที่พลเมือง

Abstract

This research aims to 1. Study the level of civic engagement of the citizens in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province. 2. Examine the relationship between the four social objectives and the civic duties of the Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province. 3. Present Buddhist integration to promote civic duties of the Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province. The research employs a mixed-methods approach. The quantitative research uses a questionnaire as a tool for data collection. The sample group consists of citizens aged 18 years and older in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, totaling 371 individuals. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing is conducted using t-tests and ANOVA. The qualitative research employs in-depth interviews with 9 key informants, and the data is analyzed through descriptive content analysis.

The research results found that 1) The level of promotion of civic duties in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, is generally at a high level. The area with the highest average is respect for differences, followed by self-responsibility and self-reliance. The area with the lowest average is respect for democratic rules. 2) The relationship between the four social objectives and the promotion of civic duties in Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province, shows that there is a positive correlation at a low level ($R = .453^{**}$) which is statistically significant at the 0.01 level. Therefore, the research hypothesis is accepted. 3) Presenting Buddhist integration to promote the civic duties of Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, based on the four principles of Sanghavatthu: 1) In terms of giving, which includes

generosity, sacrifice, sharing, and providing assistance to those in need or distress. 2) In terms of kind speech, fostering unity through positive communication and using polite language. 3) In terms of ethical conduct, helping one another and practicing selfless sacrifice. 4) In terms of consistency, being a person of stability and maintaining appropriate behavior consistently.

Keywords: Buddhist Integration; Promote; Civic Duties

บทนำ

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น"พลเมือง" ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย" กล่าวคือ มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ในนานาประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มีการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมา และประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่างให้กับประเทศต่างๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และวิเชียร ตันศิริมงคล, 2559)ความเป็นพลเมืองเป็นสถานะของการเป็นพลเมืองของสังคมของประชาชนของชาติที่มีทฤษฎีเรื่องของสัญญาของสังคม ที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบต่อประชาชนความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชีวิตของชุมชนในทางกฎหมายยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจเจกชนกับรัฐอีกด้วย นอกจากนี้ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นพลเมืองที่ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะที่จะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย ซึ่งรวมการมีอิสรภาพ การพึ่งตัวเองได้ การมีสิทธิ การเคารพสิทธิ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมือง ไม่ใช่ความรุนแรง มีจิตสาธารณะ เป็นต้น (ถวิลวดี บุรีกุล เออเจนี เมริโอ และรัชวดี แสงมเหหมัด, 2557).

จากเหตุการณ์การที่มีการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน นับเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวและตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิของประชาชนที่มีมากขึ้น รวมทั้งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความเข้าใจอานาจของความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่การเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการหาหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการตื่นตัวเรื่องสิทธิในการแสดงออกด้วยการเรียกร้องในปัจจุบันเริ่มนำไปสู่ปัญหา เนื่องจากการออกมาเรียกร้องส่วนใหญ่เป็นการเรียกร้องเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง และกลุ่มของตนเป็นหลัก

อีกยังยึดติดกับสิทธิของตนโดยไม่ตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเมิด ทำให้การออกมาเคลื่อนไหวแสดงออกทางการเมืองหลายครั้งที่อยู่นอกเหนือกฎกติกา มักส่งผลกระทบแง่ลบในหลายด้าน นอกเหนือจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่นและสังคมแล้ว ยังนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ จนก่อให้เกิดความบาดหมาง ซึ่งนำไปสู่การตอบโต้กันอย่างไม่สิ้นสุดอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาประชาชนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพ และแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และวิเชียร ต้นศิริมงคล, 2559)

ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความเป็นพลเมือง เห็นได้จากการที่ประชาชนมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไม่มากพอ เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบอบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคม ประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยกพรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกัน (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2558) นอกจากนี้ คือ แต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่าในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความเป็นพลเมืองจึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา หรือกล่าวได้ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจากภาระหรือปัญหา กลายเป็นพลของเมืองหรือกำลังของเมืองปัญหาทุกอย่างของสังคมก็ จะแก้ไขได้ สังคมก็ จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จ (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555)

สังคมไทยจะมีความสุขและอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคีนั้น คนไทยทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย 6 ประการ ได้แก่ 1. รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ 2. เคารพสิทธิผู้อื่น 3. เคารพความแตกต่าง 4. เคารพหลักความเสมอภาค 5. เคารพกติกาประชาธิปไตย 6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม รวมทั้งรู้ถึงบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของแต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างถูกต้องแล้วจะได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ในปัจจุบันนี้สังคมประชาธิปไตยของไทย มีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนลืมนึกถึงของตนเอง ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่แต่จะมีมากน้อยเพียงใด

ขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หน้าที่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์เมื่อเกิดมาเป็นคน ค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญและต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่ดีผู้วิจัยจึงบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1. ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน 2. ปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี 3. อุตถจริยา การช่วยเหลือกัน 4. สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาระดับหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และเพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 5,083 คน (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.922

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศมนตรีตำบลบางใหญ่ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อกำหนดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประมวลผลตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และหลักสังเกต 4

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชารัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.37) รองลงมาได้แก่ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านเคารพกติกาประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.41)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังเกต 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

หลักสังเกต 4 โดยภาพรวม กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R = .453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.486^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.432^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอิตถจริยา การช่วยเหลือกัน กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.502^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.424^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การบูรณาการหลักพุทธศาสนาในการบริหารงานของเทศบาลปรากฏให้เห็นผ่าน การบริการประชาชนด้วยความเอื้อเฟื้อ เสียสละ และไม่เลือกปฏิบัติ อีกทั้งมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น "คนบางใหญ่ไม่ทิ้งกัน" ที่เน้นการช่วยเหลือและแบ่งปันในหมู่ประชาชน 2) ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี ผู้บริหารควรพูดในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง และทำในสิ่งที่พูด เพราะคำพูดเพียงคำเดียวอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดหรือสร้างความรักสามัคคีได้ ดังนั้น การพูดดีจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความร่วมมือในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเทศบาลได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น สังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยปิยวาจา ทำให้ประชาชนรู้สึกเข้าหาเจ้าหน้าที่ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ความสำเร็จของการพูดดีเริ่มต้นจากครอบครัว เพราะครอบครัวคือรากฐานของสังคม หากปลูกฝังนิสัยพูดสุภาพ มีมารยาทตั้งแต่ในบ้าน ก็จะขยายผลไปสู่ชุมชนได้ เทศบาลบางใหญ่ได้จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และเชิญพระสงฆ์มาให้ความรู้เรื่องการใช้วาจาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านอิตถจริยา การช่วยเหลือกัน การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมทำบุญ

การดูแลรักษาความสะอาด การช่วยเหลือผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ประสบความยากลำบากในชุมชน นอกจากนี้หลักธรรมทางพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่คนในชุมชน ทำให้เกิดการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ ทั้งนี้การนำเมตตา, ความกรุณา และการเสียสละมาประยุกต์ใช้ 4) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอในชุมชนเทศบาลตำบลบางใหญ่มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมของพุทธศาสนา เช่น การทำสมาธิ การรักษาศีล และการทำบุญร่วมกัน ช่วยให้คนในชุมชนมีความมุ่งมั่นในการทำมาค้าขายอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอไม่เพียงแต่ส่งผลให้ชุมชนมีความสงบสุข แต่ยังช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในสังคม การที่คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่มีความสม่ำเสมอในการทำงานร่วมกัน

อภิปรายผล

1. ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง รองลงมาได้แก่ ด้านรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต จึงส่งผลให้เกิดการเคารพในความแตกต่างของผู้อื่นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระโณนทย กตปุญโญ (อุ้นเรือน) (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน อยู่ในระดับมาก

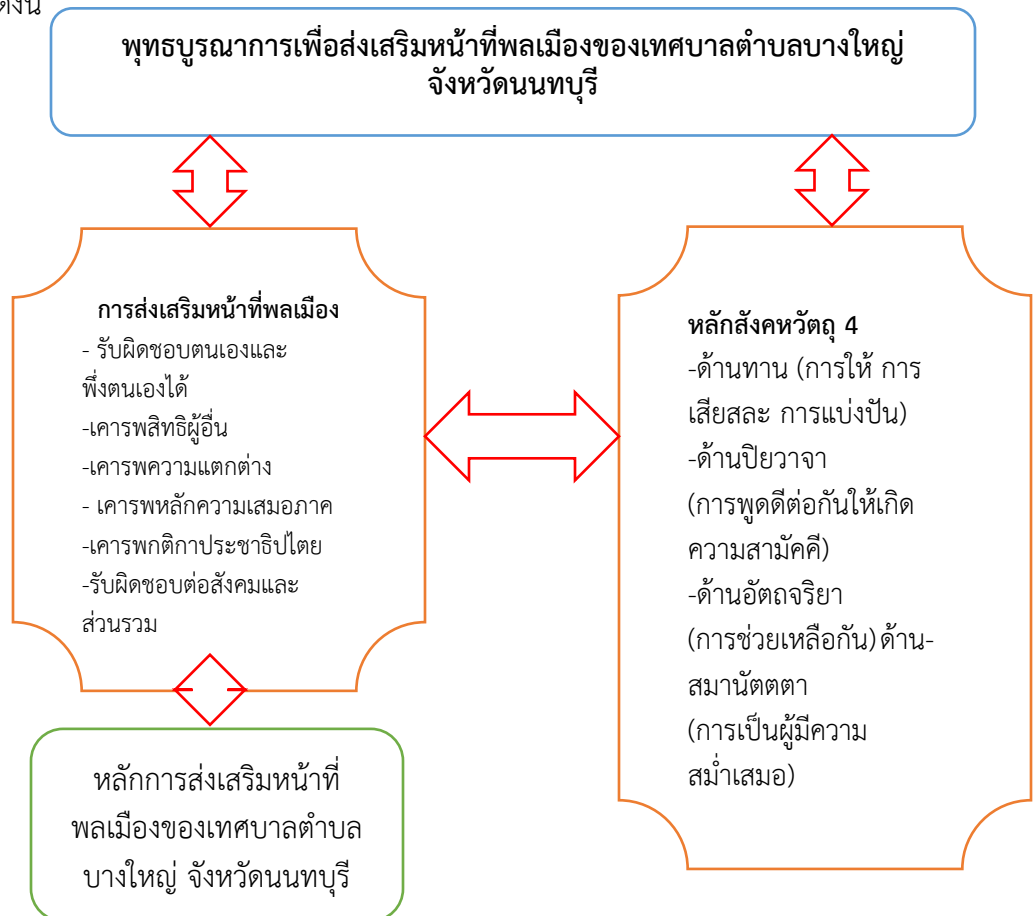
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในสังคม และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองอย่างมีคุณภาพในระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า จากการทดสอบสมมติฐานการ วิเคราะห์ถดถอย พหุคูณของตัวแปรอิสระกับระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้าน คุณลักษณะ

พื้นฐานของพลเมืองดี พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองที่สามารถพยากรณ์ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถ พยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของ พลเมืองดีได้ร้อยละ 56.60 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.48

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน หรือหลักในการครองใจคนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับบุคคล ชุมชน หรือสังคมโดยรวม สามารถส่งเสริมหน้าที่พลเมืองได้เป็นอย่างดี หลักสังคหวัตถุ 4 มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสาธารณะและตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะในบริบทของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและประชากร หลักธรรมนี้จึงช่วยส่งเสริมหน้าที่พลเมืองในหลายมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา กุเวรไตรย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาได้แก่ 1) ด้านทาน มีการประพฤติปฏิบัติในการเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 2) ด้าน ปิยวาจา เป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน น่าฟังที่ก่อให้เกิดความสามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ โดยการพูดเป็นไปด้วยความเต็มใจ จริ่งใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) ด้านอัตถจริยา รู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยร่างกาย หรือแรงใจ ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ไม่เกียจงาน หรือเลื่องงาน 4) ด้านสมานัตตตา เป็นผู้ที่ครองตน วางตนให้มีความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังรู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เน้นการส่งเสริมหน้าที่พลเมือง รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกาประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม หลักการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยบูรณาการ หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิด ความสามัคคี ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การ

เป็นผู้มีความสม่ำเสมอ เทศบาลเน้นส่งเสริมให้ชุมชนยึดมั่นในการทำมาค้าขายอย่างต่อเนื่อง ด้วยการฝึกสมาธิ รักษาศีล และร่วมกิจกรรมบุญ เพื่อสร้างพลเมืองที่มั่นคงในคุณธรรม และชุมชนที่มีความสงบสุขและยั่งยืน การบูรณาการหลักพุทธศาสนาเหล่านี้จึงไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างสังคมที่มีความอบอุ่น เอื้ออาทร และเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลควรจัดกิจกรรมชุมชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุและอาชีพเข้ามามีบทบาท เช่น เวทีประชาคม การประชุมหมู่บ้าน หรือกิจกรรมอาสาสมัคร ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยประชาชน หรือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสะท้อนความคิดเห็นในระดับท้องถิ่น

๒) เทศบาลควรพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมือง จัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการเลือกตั้ง และเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

๓) เทศบาลควรส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับความหลากหลายและอยู่ร่วมกัน อย่างสันติจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ ศาสนา และความเชื่อที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจและลดอคติในด้านความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เทศบาลควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเท่าเทียมในชุมชน จัดเวทีพูดคุยในชุมชนที่เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่ม เช่น เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานข้ามชาติ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะทางในการส่งเสริมหน้าที่พลเมือง

2) เทศบาลควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย สิทธิหน้าที่ของพลเมือง และกติกาทางการเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

3) เทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชาวบ้านเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น กล่องรับความคิดเห็น เวทีสาธารณะ หรือช่องทางออนไลน์ของเทศบาล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาพลเมือง ประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2) ควรทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

3) ควรทำการศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมือง ในเขตพื้นที่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData> [1 มกราคม 2567].

ญาณิศา กุเวรไตรย์. “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.

ถวิลวดี บุรีกุล เออเจนี เมริโอ และรัชวดี แสงมหะหมัด. *พลเมืองไทย : การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2557.

ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)*. กรุงเทพฯ : นาน มีบุ๊คส์, 2555.

ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองพัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่คน*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2555.

พระอโณทัย กตปุณโย (อุ้นเรือน). “การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566).

ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และวิเชียร ต้นศิริมงคล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้นำทางการเมืองในประเทศไทย. *รายงานวิจัย*. ชลบุรี : คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ. “การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร”. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 8(1) (มกราคม – เมษายน 2558) : 1331-1350.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. *การสร้างสำนึกพลเมือง*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2558.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.